

Mikroregion Čistá – Senomaty – Integrovaný přístup k řešení problémů venkova

TÉMA

Strategické využití dotačních zdrojů a integrovaný přístup k řešení problémů venkova prostřednictvím svazku obcí a spolupráce.

STRUČNÉ PŘEDSTAVENÍ MIKROREGIONU

Svazek obcí mikroregionu ČISTÁ – SENOMATY je zájmovým sdružením právnických osob dle Občanského zákoníku. V roce 1999 jej zakládalo pod názvem Sdružení obcí mikroregionu ČISTÁ – SENOMATY 12 obcí. V průběhu času se samostatná obec Hostokryje stala součástí Senomat a do svazku přibyli další dva členové, v roce 2001 obec Šanov a v roce 2011 obec Drahouš. Dnes je tedy členy svazku 13 obcí. Svazek leží v okrese Rakovník ve Středočeském kraji a čítá celkem 22 katastrálních území. Rozloha území dobrovolného svazku je cca 121 km². Ve všech obcích svazku žije celkem 3982 obyvatel.

Svazek je otevřený, průběžně do něj mohou přistupovat i další okolní obce. Orgány svazku jsou členská schůze, předseda a dozorčí komise volená členskou schůzí. Svazek pro svou činnost vytvořil kancelář, která zajišťuje výkon činností vyplývajících z rozhodnutí členské schůze a plní úkoly orgánů svazku. Předsedou svazku je starosta městyse Senomaty Mgr. Tomáš Valer (1065 obyvatel). Příspěvek členské obce do svazku je 35 Kč na obyvatele ročně.

POPIS ŘEŠENÉHO PROBLÉMU

Snahou těch, kdo se podílí na místním rozvoji na venkově, je zajistit kvalitní a dostupné veřejné služby občanům a zamezit tak případnému odlivu obyvatel do měst. Moderní teorie regionálního rozvoje v Evropě a ve světě vidí roli místních aktérů na venkově – starostů, zastupitelů, ale také neziskových organizací nebo firem – v jejich

aktivizaci, aby si mohli pomoci sami. Podpora státu pro venkov však není systémová a plně nevyužívá schopnost lidí postarat se vlastními silami o rozkvet svých sídel. Kreativitu a tvůrčí aktivitám občanů na venkově brání v první řadě nedostatek finančních zdrojů v rozpočtech obcí. V druhé řadě je překážkou institucionální uspořádání veřejné správy, které nemotivuje obce hledat na dobrovolné bázi společná řešení pro větší území a větší skupinu obyvatel.

Velký počet malých obcí v České republice vyžaduje od státu strategický přístup a schopnost umět motivovat pro meziobecní spolupráci. V současné době se tak neděje – dobrovolné svazky obcí nemají od státu mimo občasných dotačních titulů žádnou cílenou podporu, spolupráce v rámci dobrovolných svazků nemá podporu. Vrozená nedůvěra, kterou si lidé nesou z období let totality, také společnému řešení aktivit nenahrává. I proto mnohé svazky dnes zanikají.

Finance obcí jsou závislé na rozpočtovém určení daní a na jiných příjmech obcí. Pokud jich není dostatek, lze je částečně doplnit dotacemi, ať už národními nebo evropskými. Přestože mají dotace spoustu nevýhod – například nutí starosty a zastupitele realizovat nejprve to, co může v jejich plánech rozvoje být až na posledním místě – jsou pro obce a lidi na venkově významným zdrojem financí. Dotace však nejsou pro obce nijak levné. Je nutné zajistit spolufinancování, žádost o dotaci nemusí být vždy úspěšná, ale příprava technické dokumentace a zpracování žádosti něco stojí. Nemluvě o stále složitější administrativě. To všechno jsou rizika realizace dotačních projektů.

Příklad Svazku obcí mikroregionu ČISTÁ – SENOMATY ukazuje, jak je možné soustředit síly na venkově tak, aby přinesly potřebné zdroje pro rozvoj území většího, než je území jediné obce. Jedná se

o model dobré praxe jednoduše přenositelný i do jiných svazků či mikroregionů v ČR.

CÍLOVÁ SKUPINA

Obce sdružené v dobrovolném svazku obcí a v rámci možné kapacity obce okresu Rakovník, které projeví zájem o služby svazku; konečnými příjemci služeb obcí jsou obyvatelé žijící v území dotčených obcí.

PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ

V roce 1999 se obce mikroregionu ČISTÁ – SENOMATY rozhodly vstoupit do dobrovolného svazku. Účelem bylo nejprve využití národních dotačních titulů vyplácených na podporu mikroregionů. Postupem času však tyto dotace přestaly být aktuální a při diskusi o budoucím využití svazku členské obce rozhodly, že budoucí role svazku bude v zajišťování dotací pro obce na investice, na které obce nemají prostředky ze svých příjmů.

Svazek proto v roce 2005 zaměstnal dotačního manažera. Jeho pracovní náplní bylo vypracovat Strategii rozvoje Svazku obcí mikroregionu ČISTÁ – SENOMATY na období let 2008–2015 a následně vyhledávat dotační programy, sledovat výzvy a pomáhat obcím zpracovávat a podávat žádosti o dotace na požadované projekty, pomáhat s administrací schválených projektů, komunikovat s řídicími nebo zprostředkujícími orgány a vypracovávat závěrečná vyhodnocení projektů. Od roku 2011 je též nabídka služeb rozšířena o administraci zadávacích a podlimitních výběrových řízení, a to nejen v souvislosti s dotovanými projekty. Vzhledem k narůstajícímu objemu práce svazek v polovině roku 2011 přijal k dotačnímu manažerovi dalšího člověka na poloviční úvazek.

Úspěšnost podaných žádostí se v posledních letech pohybuje pouze okolo 60 %, zřejmě z důvodu snižujícího se objemu dotací a zvyšující se konkurence. Chod kanceláře a platy manažera svazku kryjí členské příspěvky obcí a zejména procentní podíly, kterými obce přispívají za úspěšné žádosti o dotace. V případě úspěšnosti obec svazku platí do 3 procent z výše přiznané dotace. Pokud žádost v soutěži neuspěje, členská obec za zpracování žádosti neplatí.

Příprava dotačních žádostí se netýká jen dotací z evropských peněz (Program rozvoje venkova

ČR, LEADER, OPŽP, ROP), ale také národních. Svazek tedy zpracovává žádosti i o dotace poskytované např. Středočeským krajem, ministerstvem pro místní rozvoj, ministerstvem kultury. Svazek se však soustředí zejména na investiční nebo neinvestiční tzv. „tvrdé“ projekty, protože tyto jsou pro obce prvořadé. V případě zájmu je svazek schopen realizovat také tzv. „měkké“ projekty zaměřené na vzdělávání apod. Svazek ale netřídí síly aktivitami týkajícími se prezentace a rozvoje turistického ruchu, které na rakovnickém území dobře zajišťuje jiný subjekt – Rakovnicko, o. p. s.

Od roku 2000 do roku 2011 svazek pomohl obcím zrealizovat 92 projektů v celkové hodnotě 89 192 tis. Kč, z čehož dotace tvořily 63 677 tis. Kč.

HLAVNÍ VÝSLEDKY

Vznikem svazku začaly obce uvažovat nad dlouhodobější vizí svého rozvoje a zajištěním veřejných služeb pro občany. Manažer svazku zpracoval Strategii rozvoje Svazku obcí mikroregionu ČISTÁ – SENOMATY 2008–2015, v níž popsal území svazku, shrnul jednotlivé záměry obcí a popsal společné okruhy k řešení problémů obcí ve svazku. Následně prostřednictvím zpracovávání žádostí o dotace a získávání dotací pomáhá starostům obcí jejich záměry a projekty realizovat. Tato pomoc výrazně ulehčuje starostům život a přináší tolik potřebné zdroje pro malé venkovské obce.

PŘENOSITELNOST DOBRÉ PRAXE

Vznik kanceláře svazku a manažera dotací umožňuje soustředit informace o dotačních možnostech na jednom místě a zjednodušuje tak starostům přístup k nim. Znalost prostředí, obcí i obyvatel svazku manažerem a schopnost cíleně obce upozorňovat na dotační tituly jsou přidanou hodnotou, která, mimo jiné, stojí za relativně vysokou úspěšností předložených žádostí. Výhodou tohoto modelu řešení potřeb malých obcí je také výrazné zlevnění procesu zpracování a realizace projektů.

Pozice manažer umožňuje také řešit další nabídku služeb svazku ve formě pomoci s administrací menších – zadávacích a podlimitních výběrových řízení pro obce, a to jak těch, která se týkají realizovaných projektů, tak těch, které obce vyhláší mimo projekty.

V neposlední řadě zvolený model umožňuje rychlý přenos informací, učení se jeden od druhého a přenos příkladů dobré praxe, resp. případné varování se chyb, i do jiných obcí.

Odkaz na doplňující informace, reference, kontakty

Zpracovala:

Mgr. Eva Srnová, odborný pracovník SMO ČR,
smova@smocr.cz, tel.: 234 709 730

Podklady a kontaktní pracovníci za Svazek obcí mikroregionu Čistá – Senomaty:

Mgr. Tomáš Valer, starosta Senomat a předseda svazku, tel.: 313 540 375,
e-mail: ou.senomaty@tiscali.cz

Ing. Eva Koucká, manažerka svazku, tel.: 313 540 375,
e-mail: cista.senomaty@seznam.cz

Odkaz na doplňující informace a zdroje:

Svazek obcí mikroregionu ČISTÁ – SENOMATY:
<http://www.cista-senomaty.cz>

Literatura:

Lundvall, B. A. (1992): National System of Innovation: Towards a Theory of Innovation and interactive Learning. Pinter, London.

Strategie rozvoje Svazku obcí mikroregionu Čistá – Senomaty [online]. 2008 [cit. 2011-12-22].
Dostupné z: <http://www.cista-senomaty.cz/index.php/rozvoj-mikroregionu/strategie-rozvoje>.